

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 2

БЕОГРАД, 7. ЈАНУАР 1937.

ГОДИНА IX

Садржај:

Загребачка дионичка пивовара и творница слада, Загреб

ЗАГРЕБАЧКА ДИОНИЧКА ПИВОВАРА И ТВОРНИЦА СЛАДА, ЗАГРЕБ

Прилике у нашој пиварској индустрији нису се још никако поправиле. Очајно стање у које је морала да дође ова индустрија изазвано је, несумњиво, једним делом и општом привредном кризом, због које је ослабљена куповна снага потрошача. Међутим, велики део одговорности треба приписати и нашој државној и самоуправној фискалној политици, која је пиво учинила и сувише скупим пићем. Док је 1927/28 године пиво било оптерећено просечно по хектолитру са максимално 100 до 162 динара, урачунавши овде и државну и самоуправну трошарину, и порез на пословни промет, ови су терети повећани до 1931/32 године, у неколико махова, на 265 динара. Ударац који је тиме задат пиварској индустрији био је тим тежи, пошто је дошао истовремено са погоршавањем општих привредних прилика. Осим тога у 1932 години, у априлу, била је код нас укинута још и државна и бановинска трошарина на вино и ракију. То је био нов разлог за опадање потрошње.

У току последње две године опште привредне прилике се поправљају код нас и у осталом свету. Али је стање у пиварској индустрији још увек тешко, јер трошарине и порески терети не само да нису снижени, већ је скупни порез на пословни промет чак и знатно повишен. С друге стране је знатно снижена царина на увоз страног пива. Разуме се да је због тога и продаја домаћег пива морала да остане стационарна на најнижем нивоу.

Загребачка дионичка пивовара и творница слада продала је у току последњих 10 година хектолитара пива:

1926/27 год. 80.225 хектол.	1931/32 год. 45.925 хектол.
1927/28 год. 83.130 хектол.	1932/33 год. 29.700 хектол.
1928/29 год. 95.002 хектол.	1933/34 год. 30.383 хектол.
1929/30 год. 97.880 хектол.	1934/35 год. 30.539 хектол.
1930/31 год. 85.225 хектол.	1935/36 год. 30.846 хектол.

Повећање производње у 1928/29 и 1929/30 години у односу на две претходне године није стварно, а долази отуда што се статистички подаци за 1927/28 и раније године односе само на производњу фабрике у Загребу, а од 1928/29 они обухватају и производњу пивара у Сиску и Карловцу. Пораст производње у 1928/29 и 1929/30 морао је бити још већи, али је изостао због повишења државних и самоуправних трошарина. У 1930/31 долази први пут до знатнијег смањења производње. Смањење продаје у току 1931/32 и 1932/33 је управо катастрофално. Речитији доказ о тежини кризе тешко је наћи. Продаја у 1932/33 била је само 29,7 хиљада хектолитара, што не представља ни једну трећину производње из 1928/29 или 1929/30 године. Од 1933/34 до 1935/36 пораст производње је минималан, што је с обзиром на нашу самоуправну и државну фискалну политику потпуно разумљиво.

Ако је Загребачка пивара и код оваквих прилика

још увек у стању да плаћа дивиденду, она то мора у првом реду захвалити својој необично солидној финансијској структури. Пре свега, њени дужници су константно већи него што су обавезе, тако да је не терете камате. Затим њен главни приход и не долази од пива, него од непокретности којих она има доста. Поред фабричких зграда које са вртом заузимају знатну површину, пивара има и у самом граду неколико зграда велике вредности, у којима се налазе познате пивнице и ресторани. Данас су ове зграде необично важне не само због локала који се у њима налазе, него и због чињенице, да оне одбацују знатан приход који омогућује исплату дивиденде, упркос катастрофалном смањењу продаје пива. У јесен 1935 Загребачка пивара купила је у центру Загреба још једну велику зграду за 2,8 милиона динара, у којој се налази један познати ресторан. На тај начин Пивара осигурава за себе најбоље конзументе.

Биланси Загребачке дионичке пивоваре и творнице слада за последње четири године овако изгледају:

Активна	Рачун изравнања			
	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36
	30 септембра сваке године у хиљадама динара			
Зграде и земљишта	10.844	10.844	10.844	13.675
Машине и фабр. уређај	5.254	5.296	5.296	5.296
Подрумске бачве и каде	514	462	365	313
Складишни уређај	479	344	201	121
Отпремна бурад	—	—	30	30
Флаше и сандуци	—	—	15	15
Превозна средства	150	100	50	222
Индустријска пруга	20	1	1	1
Гостионарски инвентар	40	40	40	40
Свега инвест. и инвент.	17.302	17.087	16.842	19.713
Јамчевине	22	22	22	22
Благајна	36	115	165	264
Пошт. штедионица	81	423	392	447
Хартије од вредности	150	258	377	406
Разни дужници	19.379	20.475	23.705	20.566
Залихе	5.665	5.417	4.508	5.385
Пасива				
Главница	20.000	20.000	20.000	20.000
Резервни фонд	750	800	850	900
Валоризациони фонд	1.364	1.364	1.364	1.364
Фонд за сумњива потраж.	60	60	60	60
Фонд амортизације	5.337	6.147	6.956	7.766
Свега сопств. средства	27.511	28.371	29.230	30.090
Поверљивоци	7.717	8.157	8.454	8.123
Акцепти	5.000	5.000	5.000	5.000
Потраж. финанс. управе	646	231	1.296	1.576
Пренос добити	327	323	337	351
Добит у текућој години	1.434	1.714	1.694	1.664
Збир биланса	42.637	43.796	46.011	46.804

Сопствена средства Пиваре на дан 30 септембра 1936 године износе преко 30 милиона динара, од чега отпада 20 милиона на главницу, 7,77 милиона на фонд амортизације и 2,32 милиона динара на остале фондове. У односу на претходну годину укупна сопствена средства су повећана за 860 хиљада, и то, као и ранијих година, редовни резервни фонд за 50 хиљада динара и фонд амортизације за 810 хиљада динара. За покриће свих инвестиција и целокупног инвентара не треба ни две трећине сопствених средстава, тако да се велики део обртног капитала у ужем смислу финансира такође сопственим средствима.

Укупна туђа средства износе 15,7 милиона динара, од чега отпада на акцепте непромењено као и у току неколико претходних година 5 милиона динара, на поверице 8,12 милиона и на потраживање финансијске управе 1,57 милиона динара. У односу на претходну годину поверици су смањени за око 300 хиљада динара, али је по прилици за исто толико веће потраживање финансијске управе, тако да су укупна туђа средства у 1935/36 готово једнака као и у 1934/35. Иначе, од 1929/30 акцепти су износили, као и данас, 5 милиона динара, а поверици само 1 милион према 8,3 милиона у следећој години и 8,1 милиона на дан 30 септембра 1936. Однос између сопствених и туђих средстава је врло повољан, пошто су сопствена средства два пута већа од туђих.

У активи видимо употребу ових средстава. Инвестиције и инвентар билансирани су са 19,7 милиона, од чега су машине и фабрички уређај 5,29 милиона, једнако као и у току неколико ранијих година, а зграде и земљишта 13,67 милиона према 10,84 милиона динара у 1934/35. Повећање ове последње позиције изазвано је већ споменутом куповином једне нове зграде у Загребу.

Залихе износе 5,4 милиона према 4,5 милиона у претходној години. Залихе крајем 1935/36 су вероватно због тога веће, што је Управа пиваре очекивала да ће с обзиром на побољшање општих прилика знатније порастати и продаја пива, па је због тога произведена већа количина. Међутим, очекивање у погледу повећања продаје није се остварило. Већ читав низ година „разни дужници“, преко којих се не књиже само потраживања за робу, него и улози код банака, кретали су се око 20 милиона динара. крајем 1934/35 они су били порасли на 23,7 милиона, али на дан 30 септембра 1936 опет износе само 20,56 милиона. Ово смањење потиче сигурно у првом реду отуда, што је један део расположиве готовине код банака употребљен за већ споменуто куповину нове зграде.

Остварени добитак у 1935/36 износи 1 милион 664 хиљаде односно 30 хиљада мање него из прошле године добитак је 2 милиона 15 хиљада динара. Од тога је употребљено за повећање резервног фонда 50 хиљада, за 7% дивиденду 1,4 милион, за тантијему 191 хиљада, за добротворне сврхе 20 хиљада динара, а остатак од 354 хиљаде преноси се на нови рачун. Како је настао поменути добитак најбоље се види из Рачуна губитка и добитка, који овако изгледа:

Расходи	Рачун губитка и добитка			
	1930/31	1933/34	1934/35	1936/37
	у хиљадама динара			
Управни трошкови	20.630	8.248	8.864	8.463
Трошарина	13.845	5.899	5.853	5.939

Порез	2.577	2.346	2.206	3.223
Осигурање	380	184	200	195
Ненаплаћ. потраживања	—	326	193	437
Добитак	3.164	2.037	2.031	2.015

Приходи

Пренос добитка	281	323	337	351
Од робе	39.704	16.862	17.065	17.809
Од кућа	611	1.497	1.406	1.739
Разни приходи	—	359	538	374
Збир прихода — расхода	40.596	19.041	19.346	20.273

Поред цифара за последње три године наводимо и оне за 1930/31, јер се на основу упоређења могу донети врло интересантни закључци. Ако се најпре задржимо на страни прихода, видимо да се бруто приход од робе у току последње три године кретао око 17 милиона годишње према 39,7 милиона динара у 1930/31. Као што се види, данашњи приходи од робе не износе чак ни половину од оних из 1930/31 године, односно они су за око 22 милиона динара мањи. Приходи од кућа су у односу на 1930/31 за око 1 милион већи и у 1935/36 износе 1,7 милион динара. Разни приходи у току 1935/36 били су 374 хиљаде. Збир свих прихода у току прошле три године износи нешто мање од 20 милиона годишње према 40 милиона у 1930/31.

Да се на страни расхода није примењивала најригорознија штедња, свака година завршила би се с огромним губитком. Међутим, учињени су огромни напори да до тога не дође. Управни трошкови, који су у 1930/31 износили 20,63 милиона радикално су редуцирани за око 12 милиона динара, на 8,5 милиона. Иначе, приликом одобравања кредита гостионичарима Управа је била необично опрезна. Благодарети томе и отписи ненаплативих потраживања могли су да буду релативно незнатни.

Опадање потрошње пива и одговарајуће смањење продаје није остало без утицаја ни на трошаринске приходе државе и самоуправе. Упркос повећању трошаринских стопа, односно, могли бисмо рећи, у првом реду због повећања тих стопа, државни и самоуправни приходи од трошарине су више него преполовљени, бар они који се наплаћују од Загребачке пиваре. Тако је, на пример, ова Пивара у 1935/36 исплатила на име трошарине 5,9 милиона према 13,8 милиона динара у 1930/31 години. То потврђује нашу стару тезу да су високе трошаринске стопе необично штетне и по фискалне интересе. Интересантни су и подаци о пореским расходима. Иако је пословање много слабије него раније, ипак је порез знатно већи. У 1935/36 години расходи за порез били су 3,22 милиона према 2,57 милиона динара у 1930/31. Прошле године порез је тачно два пута већи од чистог добитка. То је још један доказ слабог разумевања надлежних за тешкоће у којима се налази наша пиварска индустрија.

У управи Загребачке дioniчке пивоваре и творнице слада су, г. г.: Сам. Д. Александер, претседник; Мирослав пл. Лобе, потпретседник; Иво Александер, д-р Божидар Александер, д-р Бранко Александер и д-р Ватрослав Рајнер, чланови. У надзорном одбору се налазе г. г.: Инж. Драго Александер, д-р Рене Хирцлер, Антун Страсни и Отон Вински.

ОПШТЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО БАНКАРСКО ДРУШТВО А. Д.

Главни заводи: БЕОГРАД — ЗАГРЕБ

Главница и резерве

Филијале: ЉУБЉАНА — НОВИ САД

75.000.000 динара

Телефон интерурбан Београд:
21-801, 21-802, 21-803, 21-804.

телеграми:
БАНКФЕРАЈН

Телефон интерурбан Загреб.
5442, 5443, 5444, 5445, 5446, 5447.